

Alminnelige betingelser

for levering med montering av maskiner samt annet mekanisk, elektrisk og elektronisk utstyr i og mellom Danmark, Finland, Norge og Sverige.

Utgitt i 2019 av DI, Danmark, Teknologiateollisuus – Teknologiindustri, Finland, Norsk Industri, Norge, samt Teknikföretagen, Sverige.

Anvendelse

1. Disse alminnelige betingelser får anvendelse dersom partene skriftlig eller på annen måte har avtalt dem. Eventuelle avvik fra betingelsene må avtales skriftlig for å gjelde.

Definisjoner

2. I disse betingelser har følgende uttrykk slik betydning:

Avtalen: Partenes skriftlige avtale vedrørende Leveransen, med alle bilag, samt skriftlig avtalte endringer og tillegg til disse dokumentene.

Materiellet: Maskineri, apparatur, Programvare, materialer, dokumentasjon og gjenstander for øvrig som leverandøren etter Avtalen skal levere.

Leveransen: Materiellet og resultatet av det arbeide som etter Avtalen skal utføres av leverandøren.

Dersom Leveransen etter Avtalen skal overtas i selvstendige deler som er forutsatt å skulle anvendes uavhengig av hverandre, skal reglene i disse betingelsene anvendes for hver enkelt del. Med Leveransen menes derfor i slike tilfeller den enkelte del.

Moneringsstedet: Det sted hvor Materiellet skal monteres og umiddelbart tilsluttede områder som er nødvendig for transport, lossing og lagring av Materiellet og nødvendig monteringsutstyr.

Kontraktsummen: Den betaling, eksklusiv merverdiavgift, som skal ytes for Leveransen.

Dersom betaling for montering skal skje etter regning, og monteringsarbeidet ikke er fullført, fastlegges Kontraktsummen i punktene 22, 27, 49 og 50 til prisen for Materiellet med tillegg av 10 % eller en annen prosentsats som partene har avtalt.

Skriftlig Meddelelse: Dokument som er underskrevet av en av partene og som er kommet fram til den andre parten, samt meddelelse til den andre parten ved brev, telefaks, e-post eller andre kommunikasjonsformer partene har blitt enige om. Innholdet av møtereferat undertegnet eller godkjent av begge parter skal også anses som Skriftlig Meddelelse.

Programvare: Den programvare som inngår i Leveransen og som består av:
- leverandørprogram, som er programvare leverandøren har rettighetene til, og
- underlisensierte program, som er programvare som tredjemann har rettighetene til og som leverandøren med rettighetshaverens tillatelse overdrar bruksrett til.

Produktinformasjon

3. Opplysninger i markedsføringsmateriell, prislister og annen produktinformasjon er bare bindende i den utstrekning Avtalen uttrykkelig henviser til slike.

Dokumentasjon og informasjon

4. All dokumentasjon vedrørende Leveransen som før eller etter Avtalens inngåelse overleveres fra den ene parten til den andre, forblir den overleverende partens eiendom.

Mottatt dokumentasjon eller informasjon kan ikke uten samtykke fra den andre parten kopieres eller brukes til annet enn formålet med overleveringen.

5. Leverandøren skal senest ved overtakelsen vederlagsfritt stille til kjøperens disposisjon ett sett, eller et avtalt antall, av slik dokumentasjon som er tilstrekkelig utførlig til at kjøperen skal kunne besørge idriftsetting, drift og vedlikehold, inklusive løpende reparasjoner, av Leveransen. Leverandøren er likevel ikke forpliktet til å utlevere dokumentasjon som gjelder tilvirkning av Materiellet eller reservedeler.

Hemmelighold

6. Ingen av partene har rett til uten den andre partens samtykke å gi tredjemann slik teknisk eller kommersiell informasjon som en part ved Avtalens inngåelse eller senere har angitt å skulle være konfidensiell. Dette gjelder likevel ikke i den grad dette er nødvendig for at en part skal kunne oppfylle sine forpliktelser etter Avtalen eller for drift og vedlikehold av Leveransen.

Hver av partene er forpliktet til å forhindre at slik konfidensiell informasjon i større omfang enn nevnt i første ledd overleveres til eller anvendes av partens ansatte, konsulenter, underleverandører og andre leverandører eller andre hos han som kan få tilgang til slik informasjon.

Programvare

7. Dersom ikke annet er avtalt, har kjøperen en tidsbegrenset ikke-eksklusiv rett til å benytte leverandørprogram ved bruk av Leveransen. Kjøperen kan overdra denne bruksretten til senere erververe av Leveransen. Dersom ikke annet er avtalt, beholder leverandøren rettighetene til leverandørprogram selv om programmet er utarbeidet særskilt for kjøperen. Kjøperen kan på eget ansvar gjøre slike tilpasninger i leverandørprogram som ligger innenfor det alminnelige formålet for Leveransen.

Med de begrensninger som måtte være avtalt mellom rettighetshaveren og leverandøren har kjøperen en tidsbegrenset ikke-eksklusiv rett til å benytte underlisensierte program ved bruk av Leveransen og å overdra denne bruksretten til senere erververe av Leveransen. Leverandøren skal senest ved inngåelsen av Avtalen ved Skriftlig Meddelelse underrette

kjøperen om slike begrensninger. Kjøperen kan bare gjøre tilpasninger i underlisensierte program dersom dette er særskilt avtalt.

8. Dersom ikke annet er avtalt, plikter ikke leverandøren å stille kildekode til Programvaren til rådighet for kjøperen. Dersom ikke annet er avtalt, er leverandøren heller ikke forpliktet til å levere oppdaterte versjoner av Programvaren til kjøperen.

Leveransens omfang. Lover og bestemmelser

9. Leveransen skal ha det omfang som framgår av Avtalen.

Leveransen skal være i samsvar med de lover, forskrifter og andre offentlige bestemmelser som gjaldt på tilbudstidspunktet i det land der Monteringsstedet ligger. Kjøperen er forpliktet til, når leverandøren ber om det, å opplyse om slike lover og bestemmelser som gjelder for Leveransen.

10. Leverandøren skal utføre endringsarbeider som følger av endringer i lover, forskrifter og andre offentlige bestemmelser som gjelder for Leveransen. Det samme gjelder for endringer i den alminnelig aksepterte fortolkningen av slike lover, forskrifter og bestemmelser. Bestemmelsene i punktene 37 og 38 gjelder ved slike endringsarbeider.

Arbeidsforhold

11. Kjøperen er overfor leverandøren ansvarlig for at monteringen utføres under forhold som er i overensstemmelse med de gjeldende lovbestemmelser og regler for arbeidsmiljøet på Monteringsstedet. Kjøperen skal gi leverandøren Skriftlig Meddelelse om de sikkerhetsbestemmelser som gjelder for personell på Monteringsstedet.

Kjøperen skal også for egen regning stille til disposisjon på eller nær Monteringsstedet tilfredsstillende garderobe-, vaske- og spisebekvemmeligheter for monteringspersonellet. Kjøperen skal likeledes sørge for at leverandørens personale får kost og losji i nærheten av Monteringsstedet i overensstemmelse med gjeldende tariffavtaler, forskrifter eller som angitt i Avtalen. Ansvar for kostnadene ved kost og losji følger av punktene 24.2 og 25.

Forberedende arbeider

12. Leverandøren skal på avtalt tidspunkt eller, dersom slik tidspunkt ikke er avtalt, i god tid før monteringen starter skaffe kjøperen tegninger eller beskrivelser som viser hvordan Materiellet skal monteres. Leverandøren skal samtidig gi alle opplysninger som er nødvendige for å utføre fundamenter og andre underlag, for å sikre uhindret transport av Materiellet og nødvendig monteringsutstyr til og innenfor Monteringsstedet, og for å etablere alle nødvendige tilslutninger til Leveransen.

Leverandøren skal bære alle utgifter som følger av feil i de tegninger, beskrivelser eller opplysninger som er nevnt ovenfor dersom feilen viser seg før overtakelsen. Dersom feilen viser seg etter overtakelsen, skal den behandles etter reglene i punktene 54 – 67.

13. Leverandøren skal gi kjøperen Skriftlig Meddelelse om når Materiellet blir klart for montering i så god tid at kjøperen i tide kan foreta de tiltakene han er forpliktet til etter punktene 14 og 15 for at monteringen skal kunne gjennomføres.

14. Kjøperen skal utføre nødvendige forberedende arbeider i samsvar med de tegninger, beskrivelser og opplysninger som er nevnt i punkt 12. Kjøperens arbeider skal være avsluttet i så god tid at fundamenter og underlag kan bære Materiellet, men senest en uke før monteringen skal påbegynnes, dersom ikke annet særskilt tidspunkt avtales. Når det forberedende arbeidet er avsluttet, skal kjøperen ved Skriftlig Meddelelse varsle leverandøren om dette.

15. Kjøperen skal før monteringsstart sørge for at vann og drivkraft, herunder trykkluft og elektrisk strøm, står til disposisjon for leverandøren på Monteringsstedet i nødvendig omfang eller slik som angitt i Avtalen. Dette skal gjøres uten kostnader for leverandøren. Han skal heller ikke betale for bruk av vann og drivkraft.

Kjøperen skal uten godtgjørelse, på eller nær Monteringsstedet, stille til leverandørens disposisjon låsbare eller på annen måte beskyttede

lokaler eller lagerplasser som er egnet til å hindre tyveri av og skade på Materiellet og leverandørens verktøy og utstyr.

Prøver av materiellet under tilvirkningen. Inspeksjon

16. Skal Materiellet etter Avtalen prøves i forbindelse med tilvirkningen, finner prøven sted der Materiellet tilvirkes, med mindre et annet sted er avtalt. Er det ikke avtalt hvilke tekniske krav som skal gjelde for prøven, skal den utføres i samsvar med vanlig praksis innen vedkommende industribransje i det land der Materiellet tilvirkes.

17. Leverandøren skal ved Skriftlig Meddelelse underrette kjøperen om slik prøve som er nevnt i punkt 16 i så god tid at kjøperen kan være til stede. Dersom kjøperen har fått slik underretning, kan prøven avholdes selv om kjøperen ikke er til stede.

Leverandøren skal føre protokoll over prøven. Prøveprotokollen skal sendes til kjøperen. Den skal anses for å gi en korrekt beskrivelse av prøvens gjennomføring og resultat med mindre kjøperen godtgjør annet.

18. Hvis Materiellet ved en prøve som nevnt i punkt 16, viser seg ikke å være kontraktsmessig, skal leverandøren så snart som mulig sørge for at Materiellet bringes i overensstemmelse med Avtalen. Hvis kjøperen forlanger det, skal ny prøve deretter avholdes, med mindre mangelen var ubetydelig.

19. Kjøperen har forøvrig rett til i rimelig omfang, eller som angitt i Avtalen, med tre dagers varsel å inspisere tilvirkningen av Materiellet innenfor leverandørens normale arbeidstid.

20. Er ikke annen fordeling avtalt, skal leverandøren bære alle kostnader ved prøver som utføres der Materiellet tilvirkes. Kjøperen bærer likevel alle kostnader for sine representanter, herunder reise- og oppholdsutgifter, ved slike prøver og ved inspeksjoner som nevnt i punkt 19.

Kjøperens forsinkelse m.v.

21. Finner kjøperen at han ikke til avtalt tid vil kunne foreta de tiltak han er forpliktet til for Leveransens gjennomføring, herunder forpliktelsene etter punktene 11, 14 og 15, eller slik forsinkelse fra hans side anses som sannsynlig, skal han uten ugrunnet opphold gi leverandøren Skriftlig Meddelelse om dette. Samtidig skal han angi årsaken til forsinkelsen og, så vidt mulig, hvor lenge forsinkelsen vil vare.

Dersom kjøperen er forsinket med utførelsen av sine plikter etter første ledd, skal han betale den del av Kontraktssummen som ville forfalt til betaling dersom forsinkelsen ikke hadde skjedd.

22. Dersom kjøperen er forsinket med eller på annen måte misligholder sine plikter etter punkt 21 første ledd, skal han erstatte leverandøren de merkostnadene denne derved påføres utover eventuelle krav etter punkt 25 andre ledd. Leverandøren har rett til rimelig utsettelse av overtakelsestidspunktet på grunn av kjøperens mislighold. Dersom leverandøren vil kreve utsettelse, skal han uten ugrunnet opphold gi kjøperen Skriftlig Meddelelse om dette.

Er kjøperens mislighold vesentlig, kan leverandøren innstille oppfyllelsen av sine plikter inntil forholdet er brakt i orden. Leverandøren kan heve Avtalen ved Skriftlig Meddelelse til kjøperen dersom denne ikke har brakt forholdet i orden innen én måned etter at han har mottatt Skriftlig Meddelelse fra leverandøren om at han vil heve Avtalen. Leverandøren har ved slik heving rett til erstatning for den skade som kjøperens mislighold har voldt ham. Erstatningen kan ikke overstige Kontraktssummen.

Betaling

23. Dersom ikke annet er avtalt, skal betaling foretas mot faktura med 30 dagers betalingsfrist fra fakturadato. Fakturering skal skje slik:

23.1. Ved montering til fast pris skal Kontraktssummen faktureres med 40 % ved Avtalens inngåelse, 50 % når Materiellet ankommer Monteringsstedet og resten ved overtakelse av Leveransen.

23.2. Ved montering etter regning skal den avtalte prisen for Materiellet faktureres med 40 % ved Avtalens inngåelse og 60 % når Materiellet er ankommet Monteringsstedet. Betaling for monteringsarbeidet skjer ved månedlig fakturering.

24. Er det avtalt montering etter regning, skal følgende poster angis separat:

24.1. Reiseutgifter for leverandørens personale - inklusive lokale transportkostnader - samt utgifter til transport av personalets verktøy og personlige effekter.

24.2. Utgifter til kost og losji og andre oppholdsutgifter for leverandørens personale for hver dags fravær fra hjemstedet, inklusive arbeidsfrie dager og helligdager. I mangel av annen avtale nyttes de høyeste satsene for kost- og reisegodtgjørelse for statlige ansatte i leverandørens land for tilsvarende utgifter ved reise til det landet der monteringen utføres.

24.3. Betaling for arbeid i ordinær arbeidstid etter antall timer attestert av kjøperen.

24.4. Betaling for overtidsarbeid etter antall timer attestert av kjøperen.

24.5. Om ikke annet er avtalt, skal fordeling av ordinær arbeidstid og overtid følge reglene i leverandørens land.

24.6. Betaling etter satsene for ordinær arbeidstid omfatter tid medgått til:

- a) nødvendig forberedelse til ut- og hjemreise.
- b) ut- og hjemreise, samt eventuelle andre reiser personalet er berettiget til etter gjeldende lov eller tariffavtale i leverandørens land.
- c) daglige reiser mellom losji og Monteringssted dersom reisetiden pr. dag overskrider 30 minutter, dersom ikke annen tidsgrense er fastsatt i gjeldende tariffavtale i leverandørens land.

24.7. Leverandørens kostnader ved å stille utstyr til disposisjon etter Avtalen, samt eventuelt avtalt vederlag for bruk av leverandørens eget monteringsutstyr.

24.8. Betaling for ventetid etter satsene for ordinær arbeidstid, dersom arbeidet hindres av omstendigheter som leverandøren ikke er ansvarlig for.

24.9. Eventuelle skatter og avgifter som skal beregnes på det fakturerte beløp og som skal betales av leverandøren.

25. Er det avtalt montering til fast pris, inngår alle utgiftene som er nevnt i punkt 24.1-24.7 i Kontraktssummen.

Dersom monteringsarbeidet endres, forsinkes eller midlertidig må innstilles av årsaker som kjøperen eller hans andre leverandører er ansvarlige for, har leverandøren i tillegg til den avtalte prisen for montering krav på betaling for:

25.1. Tid medgått til venting og ekstra reiser.

25.2. Ekstra arbeid, herunder arbeid med å ta ned og sikre monteringsutstyr og igjen sette det opp.

25.3. Merknader pådratt som følge av at leverandørens utstyr må holdes i lengre tid på Monteringsstedet enn forutsatt.

25.4. Ekstra utgifter til reiser og opphold for leverandørens personale.

25.5. Kostnader og utgifter forøvrig som leverandøren kan dokumentere er påført ham som følge av omlegging av monteringsarbeidet.

26. Betaler ikke kjøperen i rett tid, har leverandøren krav på forsinkelsesrente fra forfall med den rentesats som gjelder etter lovgivningen i leverandørens land om renter ved forsinket betaling. Leverandøren har i tillegg rett til erstatning for inndrivingskostnader.

Betaler ikke kjøperen i rett tid, eller stiller ikke kjøperen avtalte sikkerheter i rett tid, kan leverandøren i tillegg, etter å ha varslet kjøperen gjennom Skriftlig Meddelelse, innstille oppfyllelsen av Avtalen inntil betaling skjer eller avtalte sikkerheter er stilt.

27. Dersom kjøperen ikke har betalt innen 3 måneder fra forfall, har leverandøren rett til å heve Avtalen gjennom Skriftlig Meddelelse til kjøperen. Leverandøren har da, i tillegg til det som følger av punkt 26 første ledd, rett til erstatning for det tap han har lidt. Erstatningen kan ikke overstige Kontraktssummen.

Eiendomsforbehold

28. Materiellet forblir leverandørens eiendom inntil Leveransen er fullt betalt i den utstrekning slikt eiendomsforbehold er gyldig etter relevant lovgivning.

Monteringsarbeidet

29. Partene skal senest når leverandøren meddeler at Materiellet er klart

til levering fra fabrikk, ved Skriftlig Meddelelse oppnevne hver sin representant i forbindelse med arbeidet på Monteringsstedet.

Representantene skal være til stede på eller i nærheten av Monteringsstedet i arbeidstiden. Framgår ikke annet av Avtalen, skal de ha fullmakt til å handle på sin parts vegne i alle spørsmål som angår monteringsarbeidet. Hvor det i disse bestemmelser er angitt at Skriftlig Meddelelse skal avgis, er vedkommende representant alltid bemyndiget til å motta meddelelsen på sin parts vegne.

30. Er ikke annet avtalt, skal kjøperen uten særskilt vederlag stille til leverandørens disposisjon de kraner og løfteredskaper og stillaser samt utstyr for transport på Monteringsstedet som er nødvendige for å utføre monteringen. Leverandøren skal ved Skriftlig Meddelelse spesifisere sitt behov i denne forbindelse senest en måned før monteringsarbeidet skal begynne.

31. Leverandøren skal påse at de sikkerhetsbestemmelsene som gjelder på Monteringsstedet overholdes av hans personell. Dette innskrenker ikke kjøperens plikter etter punkt 11.

Kjøperen kan kreve at personell hos leverandøren som ikke overholder sikkerhetsbestemmelsene, utestenges fra Monteringsstedet.

32. Leverandøren skal ved Skriftlig Meddelelse gi kjøperen nødvendige opplysninger om de spesielle farene for omgivelsene som montering av Leveransen måtte medføre.

33. Kjøperen kan ikke, uten samtykke ved Skriftlig Meddelelse fra leverandøren, pålegge leverandørens personell noe arbeid.

Leverandørens rett til kontroll

34. Leverandøren har rett til for egen kostnad å foreta kontroll av Leveransen på Monteringsstedet. Kontrollen skal skje innenfor kjøperens normale arbeidstid. Denne retten gjelder inntil Leveransen er overtatt og deretter så lenge det pågår arbeid som følge av bestemmelsene i punktene 54-65.

Endringsarbeider

35. Kjøperen kan, inntil overtakelse har skjedd, og med de begrensninger som er fastsatt i punkt 38, instruere endringer i leveransens opprinnelig avtalte omfang, konstruksjon og utførelse.

Krav om endring må fremsettes ved Skriftlig Meddelelse til leverandøren og inneholde en nøyaktig beskrivelse av endringen.

36. Leverandøren kan inntil overtakelse har skjedd, ved Skriftlig Meddelelse, foreslå slike endringer som nevnt i punkt 35 første ledd.

37. Så snart som mulig etter å ha mottatt krav om endring, eller etter selv å ha fremsatt forslag om endring, skal leverandøren gjennom Skriftlig Meddelelse underrette kjøperen om og hvordan endringen kan utføres, samt hvordan Kontraktssummen, overtakelsestidspunkt og andre kontraktsforutsetninger vil bli påvirket av endringen.

Leverandøren skal også gi kjøperen slik meddelelse når endringer i lover, forskrifter og bestemmelser som nevnt i punkt 10 medfører endringsarbeider.

38. Utover det som er angitt i punkt 10, er ikke leverandøren pliktig å utføre endringer før partene har inngått skriftlig avtale om virkningen av endringen på Kontraktssummen, overtakelsestidspunkt og eventuelt andre avtalevilkår.

Er partene uenige om virkningen av endringsarbeider som omtales i punkt 10, skal leverandøren i påvente av enighet eller løsning i henhold til punkt 78, utføre slike arbeider etter regning.

Overtakelsesprøve

39. Når monteringsarbeidet er fullført, skal det, med mindre annet er avtalt, foretas overtakelsesprøve for å avgjøre om Leveransen er i overensstemmelse med Avtalen.

Leverandøren skal gjennom Skriftlig Meddelelse varsle kjøperen om at

Leveransen er klar for overtakelse. Han skal samtidig angi en dato for oppstart av overtakelsesprøve, som skal gi kjøperen tilstrekkelig tid til å forberede seg og mulighet til å være representert ved prøven. Prøven skal foretas innenfor normal arbeidstid hos kjøperen.

Overtakelsesprøven skal utføres i samsvar med de tekniske kravene som er spesifisert i Avtalen. Er det ikke avtalt slike krav, skal overtakelsesprøven utføres i samsvar med vanlig praksis og alminnelig anvendte standarder i det land der Monteringsstedet ligger.

Overtakelsesprøven skal utføres under leverandørens ledelse og i nærvær av representanter for begge parter. Leverandøren skal føre protokoll over prøven. Protokollen skal sendes til kjøperen. Protokollen skal anses for å gi en korrekt beskrivelse av overtakelsesprøvens gjennomføring og resultat med mindre kjøperen godtgjør noe annet.

40. Kjøperen er forpliktet til uten vederlag å stille til leverandørens disposisjon kraft, drivstoff, smøremidler, vann, råvarer og materialer som er nødvendige for å få gjennomført overtakelsesprøve i henhold til punktene 39 og 42 og for å utføre endelige justeringer i forbindelse med prøven. Han skal også uten vederlag installere de apparater og stille til disposisjon for leverandøren den arbeidskraft som er nødvendig for å gjennomføre overtakelsesprøven.

41. Dersom kjøperen, etter å ha mottatt leverandørens meddelelse etter punkt 39 andre ledd, unnlater å oppfylle sine forpliktelser etter punkt 40, eller på annen måte forhindrer at overtakelsesprøve gjennomføres, skal tilfredsstillende overtakelsesprøve anses gjennomført på den dato for oppstart av prøven som angis i leverandørens meddelelse etter punkt 39 andre ledd.

42. Dersom overtakelsesprøven viser at Leveransen ikke er i overensstemmelse med Avtalen, skal leverandøren så snart som mulig sørge for at Leveransen bringes i slik stand. Deretter skal ny overtakelsesprøve avholdes med mindre partene avtaler å unnlate det eller avvikene ikke har driftsmessig betydning. Punktene 39 og 40 gjelder tilsvarende ved ny overtakelsesprøve.

Overtakelse

43. Kjøperen anses å ha overtatt Leveransen når den er i den stand den skal ha etter Avtalen og

- så snart overtakelsesprøven er fullført eller må anses fullført etter punktene 39-42, eller
- dersom det er avtalt at overtakelsesprøve ikke skal avholdes, når Skriftlig Meddelelse som nevnt i punkt 39 andre ledd, første setning, er mottatt av kjøperen.

Det skal dog ikke være til hinder for overtakelse av Leveransen at det gjenstår mindre justeringer og kompletteringar som ikke har driftsmessig betydning.

Kjøperen skal uten ugrunnet opphold ved Skriftlig Meddelelse bekrefte overfor leverandøren at Leveransen er overtatt og til hvilket tidspunkt dette skjedde. Unnlattelse av å gi slik bekreftelse innvirker ikke på bedømmelsen av om overtakelse har funnet sted.

Kjøperen har ikke rett til å ta Leveransen eller noen del av den i bruk før den er overtatt. Dersom kjøperen tar Leveransen eller noen del av den i bruk uten at leverandøren ved Skriftlig Meddelelse har gitt samtykke til det, anses kjøperen for å ha overtatt Leveransen. Leverandørens forpliktelser til å gjennomføre overtakelsesprøve faller da bort.

44. Med mindre annet er avtalt går risikoen for Leveransen over ved overtakelsen.

Dersom det er avtalt at kjøperen skal motta Materiellet på Monteringsstedet, er han forpliktet til straks å foreta undersøkelse av Materiellet og omgående ved Skriftlig Meddelelse reklamere eventuelle transportskader til leverandøren.

Leveringstid. Forsinkelse

45. Levering anses skjedd på det tidspunkt Leveransen overtas i henhold til reglene i punkt 43.

46. Dersom partene istedenfor et bestemt overtakelsestidspunkt har angitt et tidsrom overtakelsen skal skje innenfor, løper dette fra Avtalens inngåelse.

47. Finner Leverandøren at han ikke kan fullføre Leveransen til rett tid, eller må forsinkelse fra hans side anses som sannsynlig, skal han uten ugrunnet opphold ved Skriftlig Meddelelse underrette kjøperen og samtidig angi årsaken til forsinkelsen, samt så vidt mulig, det tidspunkt Leveransen påregnes å kunne være klar til overtakelse. Unnlater leverandøren å gi slikt varsel i tide, skal han, uten hensyn til bestemmelsene i punktene 49 og 50, erstatte kjøperen de merutgifter denne derved påføres og som han ellers ville unngått.

48. Tidspunktet for overtakelse skal forskyves med en tid som etter omstendighetene er rimelig dersom overtakelsen blir forsinket av følgende årsaker:

- handling eller unnlattelse fra kjøperens side, eller
- leverandørens innstilling av oppfyllelsen av sine plikter etter punktene 22 og 26, eller
- endringer etter punktene 10 og 35 – 38, eller
- annet forhold kjøperen svarer for, eller
- omstendighet som etter punkt 75 utgjør fritaksgrunn.

Tidspunktet for overtakelse skal forskyves selv om årsaken til forsinkelsen inntreffer etter det opprinnelig avtalte overtakelsestidspunktet.

49. Dersom Leveransen ikke i rett tid er overtatt etter punkt 43, har kjøperen rett til konvensjonalbot fra det tidspunkt overtakelse skulle ha funnet sted.

Konvensjonalboten utgjør 1 % av Kontraktsummen for hver påbegynt ukes forsinkelse. Konvensjonalboten kan ikke overstige 10 % av Kontraktsummen.

Konvensjonalboten forfaller til betaling etter påkrav ved Skriftlig Meddelelse fra kjøperen, men likevel tidligst ved overtakelse av Leveransen, eller eventuelt på dagen for kjøperens heving etter punkt 50.

Kjøperen taper sin rett til konvensjonalbot dersom han ikke ved Skriftlig Meddelelse har fremsatt krav om dette innen 6 måneder etter at overtakelse skulle ha funnet sted.

50. Dersom kjøperen som følge av forsinkelsens lengde har rett til maksimal konvensjonalbot etter punkt 49 og Leveransen fremdeles ikke er overtatt, kan kjøperen ved Skriftlig Meddelelse til leverandøren kreve ferdigstilling for overtakelsesprøve innen en siste rimelig frist, som ikke skal være kortere enn én uke.

Dersom leverandøren ikke har ferdigstilt Leveransen innen denne fristen, og dette ikke skyldes forhold som kjøperen eller noen andre av hans leverandører har ansvar for, kan kjøperen ved Skriftlig Meddelelse til leverandøren heve Avtalen.

Kjøperen har ved slik heving rett til erstatning for det tap han er påført ved leverandørens forsinkelse, i den utstrekning tapet overstiger den maksimale konvensjonalboten han har kunnet kreve etter punkt 49. Denne erstatningen kan ikke overstige 10 % av Kontraktsummen.

Kjøperen har dessuten rett til ved Skriftlig Meddelelse til leverandøren å heve Avtalen dersom det er klart at det vil inntreffe en forsinkelse som etter reglene i punkt 49 ville gi kjøperen rett til maksimal konvensjonalbot. Ved slik heving har kjøperen rett til så vel maksimal konvensjonalbot som erstatning etter tredje ledd.

51. Bortsett fra konvensjonalbot etter punkt 49, og heving med begrenset erstatning etter punkt 50, er ethvert krav fra kjøperen i anledning leverandørens forsinkelse utelukket.

Ansvar for tingskade før overtakelsen

52. Leverandøren er ansvarlig for enhver skade på Leveransen som oppstår før risikoen er gått over på kjøperen. Dette gjelder uansett skadens årsak, med mindre skaden er forårsaket av kjøperen eller noen eller noe han svarer for. Selv om leverandøren ikke er ansvarlig etter dette punktet, kan kjøperen kreve at leverandøren på kjøpers bekostning utbedrer skaden.

53. Leverandøren er ansvarlig for skade på kjøpers eiendom før overtakelse av Leveransen bare hvis det kan påvises at skaden er voldt ved uaktsomhet av leverandøren eller noen eller noe han svarer for i forbindelse med oppfyllelse av Avtalen. Leverandøren har likevel ikke i noe tilfelle ansvar for driftstap, tapt fortjeneste og andre økonomiske konsekvenstap.

Ansvar for mangler

54. Leverandøren er forpliktet til gjennom utbytting eller reparasjon å avhjelpe alle mangler ved Leveransen som skyldes feil i konstruksjonen, materiale, tilvirkning eller montering i overensstemmelse med punktene 56-67.

Har selgeren ansvar for en mangel ved Leveransen, har han tilsvarende ansvar for skade på Leveransen forårsaket av mangelen.

Leverandørens ansvar omfatter ikke mangler som er forårsaket av materiale som er skaffet av kjøperen, av konstruksjoner som er foreskrevet eller spesifisert av ham eller av feilaktig utført forberedende arbeid av kjøperen, jfr. punkt 14.

55. Leverandørens ansvar omfatter ikke mangler som skriver seg fra årsaker oppstått etter Leveransen er overtatt av kjøperen etter punkt 43. Ansvarer omfatter for eksempel ikke mangler som oppstår som følge av at driftsforholdene avviker fra hva som er forutsatt i Avtalen eller av uriktig anvendelse av Leveransen. Det omfatter heller ikke mangler som skyldes mangelfullt vedlikehold eller uriktig montering fra kjøpers side, forandringer foretatt uten samtykke ved Skriftlig Meddelelse fra leverandøren eller reparasjoner som kjøper har utført på en feilaktig måte. Endelig omfatter ikke ansvaret normal slitasje og forringelse.

56. Leverandørens ansvar omfatter bare mangler som viser seg i løpet av ett år fra det tidspunkt Leveransen ble overtatt i henhold til punkt 43. Anvendes Leveransen mer intensivt enn avtalt, forkortes denne perioden i tilsvarende grad.

57. Ved utbytting eller reparasjon av deler i samsvar med punkt 54, har leverandøren samme ansvar for erstatningsdeler og reparerte deler som for den opprinnelige Leveransen i ett år. For Leveransens øvrige deler forlenges bare perioden nevnt i punkt 56 med den tiden Leveransen ikke har kunnet bli anvendt som følge av mangler som leverandøren har ansvaret for.

58. Kjøperen skal gi Skriftlig Meddelelse til leverandøren om en mangel uten ugrunnet opphold etter at mangelen har vist seg og i intet tilfelle senere enn to uker etter at fristen i punkt 56 og 57 er utløpt. Reklamasjonen skal inneholde en beskrivelse av hvordan mangelen ytrer seg. Dersom kjøperen ikke reklamerer innen de frister som er angitt ovenfor, taper han retten til å fremsette krav på grunn av mangelen.

Dersom det er grunn til å tro at mangelen kan medføre risiko for skade, skal kjøperen reklamere straks. Skjer ikke reklamasjonen straks, taper kjøperen retten til å fremsette krav på grunnlag av skade som inntreffer på Leveransen og som kunne vært unngått hvis slik reklamasjon hadde skjedd.

59. Etter å ha mottatt Skriftlig Meddelelse etter punkt 58, skal leverandøren uten ugrunnet opphold avhjelpe mangelen. Avhjelpen skal foretas på et tidspunkt som ikke i unødvendig grad forstyrrer kjøperens virksomhet. Leverandøren må selv bære kostnadene ved avhjelpen etter reglene i punktene 54-66.

Avhjelpen utføres der Leveransen befinner seg, selv om dette er et annet sted enn Monteringsstedet, med mindre leverandøren ut fra begge parter interesse finner at det er mer hensiktsmessig at Materiellet sendes til ham eller til et sted han anviser.

Hvis avhjelpen kan skje ved at en mangelfull del byttes ut eller

repareres, og kan demontering og innmontering av delen utføres uten spesiell fagkunnskap, kan leverandøren kreve at den mangelfulle delen sendes til ham eller til et sted han anviser for reparasjon eller utskifting. Leverandørens forpliktelse knyttet til mangelen er i slikt tilfelle oppfylt når han leverer reparert del eller erstatningsdel til kjøperen.

60. Skal avhjelpen etter punkt 59 utføres der Leveransen befinner seg, gjelder punktene 11, 15 og 53 tilsvarende.

61. Kjøperen skal på egen kostnad sørge for at leverandøren får tilkomst til Leveransen og foreta inngrep i annet utstyr enn Leveransen i den grad det er nødvendig for å avhjelpe mangelen.

62. Enhver transport og forsendelse i forbindelse med avhjelp av mangler skal skje for leverandørens regning og risiko. Kjøperen skal følge leverandørens instruksjoner om forsendelsesmåte.

Kjøperen skal bære leverandørens merkostnader ved avhjelp som forårsakes av at Leveransen befinner seg på et annet sted enn Monteringsstedet.

63. Mangelfulle deler som byttes ut etter punkt 54, skal stilles til leverandørens disposisjon og blir hans eiendom.

64. Dersom kjøperen har reklamert som nevnt i punkt 58, og det viser seg ikke å foreligge noen mangel som leverandøren svarer for, har leverandøren rett til kompensasjon for det arbeid og de kostnader reklamasjonen har påført ham.

65. Oppfyller ikke leverandøren i rett tid sine forpliktelser etter punkt 59, kan kjøperen ved Skriftlig Meddelelse gi leverandøren en siste rimelig frist for oppfyllelse, som ikke kan være kortere enn én uke. Er ikke forpliktelsene oppfylt innen slik frist, kan kjøperen etter eget valg:

- for leverandørens regning og risiko utføre eller få utført de tiltak som er nødvendige for å avhjelpe mangelen, forutsatt at han går fram på en fornuftig og rimelig måte, eller
- kreve prisavslag oppad begrenset til 20 % av Kontraktssummen, eller
- om mangelen er vesentlig, heve Avtalen ved Skriftlig Meddelelse til leverandøren. Kjøperen har også rett til å heve Avtalen dersom mangelen etter tiltak som nevnt under a), fortsatt er vesentlig. Kjøperen kan ved heving kreve erstatning for det tap han lider, oppad begrenset til 20 % av Kontraktssummen.

66. Uansett det som bestemmes under punktene 54-65, gjelder leverandørens mangelsansvar ikke for noen del av Leveransen lenger enn ett år fra avslutningen av den ansvarstiden som følger av punkt 56 første setning eller avslutningen av slik annen ansvarsperiode partene måtte ha avtalt.

67. Leverandøren har intet ansvar for mangler ut over det som framgår av punktene 54-66.

Krenkelse av immaterielle rettigheter

68. Dersom ikke annet er avtalt, skal leverandøren i samsvar med punktene 69 - 72 holde kjøperen skadesløs for erstatningskrav fra tredjemann som følge av at Leveransen krenker patent, opphavsrett eller annen immaterialrett som er beskyttet i Danmark, Finland, Norge, Sverige eller annet land som partene særskilt har avtalt.

69. Leverandøren svarer ikke for krenkelse av immaterielle rettigheter som er en følge av:

- at Leveransen anvendes i et annet land enn det som følger av punkt 68, eller
- at Leveransen benyttes på en måte som avviker fra hva som er avtalt eller som leverandøren ikke burde ha forutsett, eller
- at Leveransen anvendes sammen med utstyr eller programvare som ikke er levert av leverandøren, eller
- at kjøperen har gjort forandringer i Leveransen.

Leverandøren svarer heller ikke for krenkelse som alene er forårsaket av at kjøperen har foreskrevet eller spesifisert utformingen eller konstruksjonen av Leveransen.

70. Imøtegåelse av krav som er nevnt i punkt 68 skal skje for leverandørens regning. Leverandøren skal erstatte kjøperen de beløp som denne ved rettskraftig dom eller ved forlik godkjent av leverandøren er pålagt å betale.

Leverandørens ansvar gjelder bare dersom kjøperen gjennom Skriftlig Meddelelse underretter leverandøren uten ugrunnet opphold om krav han har mottatt, og at kjøperen lar leverandøren bestemme hvordan kravet skal imøtegås.

71. Viser det seg å foreligge en krenkelse av patent, opphavs- eller annen immaterialrett som leverandøren svarer for etter punktene 68-69, og underrettelse etter punkt 70 andre ledd er foretatt, skal leverandøren uten ugrunnet opphold etter eget valg:

- sikre kjøperen rett til å fortsette å bruke Leveransen, eller
- endre Leveransen slik at krenkelse ikke lenger foreligger, eller
- erstatte Leveransen med annen leveranse med tilsvarende funksjon, men hvor bruken ikke innebærer noen krenkelse.

Leverandøren har tilsvarende forpliktelse etter at kjøperen ved Skriftlig Meddelelse har underrettet han om at krenkelse av patent, opphavs- eller annen immaterialrett foreligger, uten at tredjemann har framsatt krav mot kjøperen.

72. Dersom ikke leverandøren i tide oppfylder sine plikter etter punkt 71, kan kjøperen ved Skriftlig Meddelelse gi han en siste rimelig frist til å oppfylle disse og som ikke skal være kortere enn én uke. Dersom ikke leverandøren innen slik frist har oppfylt sine forpliktelser, kan kjøperen etter eget valg:

- a) på leverandørens kostnad og risiko utføre eller la utføre nødvendige tiltak i tråd med hva som angis i punkt 71 første ledd, forutsatt at kjøperen forestår dette på en rimelig og fornuftig måte, eller
- b) dersom krenkelsen medfører vesentlig ulempe for han, heve Avtalen gjennom Skriftlig Meddelelse til leverandøren. Kjøperen har også rett til å heve dersom ulempen etter tiltak nevnt under a) fortsatt er vesentlig.

Ansvar for tingskade forvoldt av Leveransen etter overtakelsen

73. Leverandøren har intet ansvar for skade voldt av Leveransen på fast eiendom eller løsøre og konsekvenser av slik skade dersom skaden inntreffer mens Leveransen er i kjøperens besittelse. Leverandøren svarer heller ikke for skade på produkter som er fremstilt av kjøperen, eller på produkter som kjøperens produkter inngår i.

Kjøperen skal holde leverandøren skadesløs i den utstrekning leverandøren pålegges ansvar overfor tredjemann for slik skade eller tap som leverandøren etter første ledd ikke er ansvarlig for.

De nevnte begrensningene i leverandørens ansvar gjelder ikke dersom han har gjort seg skyldig i grov uaktsomhet.

Fremmer tredjemann krav mot leverandør eller kjøper om erstatning for skade og tap som omhandlet under dette punkt, skal den andre parten straks underrettes om dette gjennom Skriftlig Meddelelse.

Leverandør og kjøper er gjensidig forpliktet til å la seg saksøke ved den domstol eller voldgiftsrett som behandler erstatningskrav mot en av dem, på grunnlag av en skade eller et tap som påstås forårsaket av Leveransen. Det innbyrdes forholdet mellom kjøper og leverandør skal likevel alltid avgjøres etter punkt 78.

Generell ansvarsbegrensning

74. Ut over det som er fastsatt i disse betingelsene har ikke partene noe ansvar overfor hverandre. Det gjelder ethvert tap som kan oppstå, slik som produksjonsbortfall, tapt fortjeneste og annet økonomisk konsekvenstap eller indirekte tap.

De i første ledd nevnte begrensningene av partenes ansvar gjelder likevel ikke dersom en part har gjort seg skyldig i grov uaktsomhet. Disse begrensningene av partenes ansvar gjelder heller ikke ansvar for brudd på forpliktelsene som angis i punkt 6 eller for ansvar for immaterialrettskrenkelser etter punktene 68-72.

Fritaksgrunner (force majeure)

75. Følgende omstendigheter utgjør fritaksgrunner dersom de hindrer Avtalens oppfyllelse eller gjør oppfyllelsen urimelig tyngende: arbeidskonflikt og enhver annen omstendighet som partene ikke kan råde over, så som brann, naturkatastrofer og ekstreme naturhendelser, krig, mobilisering eller militære innkallinger av tilsvarende omfang, rekvisisjon, beslag, handels- og valutarestriksjoner, opprør og oppløp, knapphet på transportmidler, alminnelig vareknapphet, innskrenkninger i tilførselen av drivkraft, samt mangler ved leveranser fra underleverandører eller forsinkelse av slike leveranser som følge av slik omstendighet som omhandles i dette punktet.

Nevnte omstendigheter er bare fritaksgrunn dersom deres virkninger på Avtalens oppfyllelse ikke kunne forutses ved inngåelse av Avtalen.

76. Det påligger den part som ønsker å påberope seg en fritaksgrunn som nevnt i punkt 75, uten ugrunnet opphold ved Skriftlig Meddelelse å underrette den andre parten om hindringens inntreden og opphør.

Ved force majeure hos kjøperen skal denne dekke de kostnader leverandøren pådrar seg for å sikre og beskytte Leveransen. Videre skal kjøperen dekke leverandørens kostnader til personell, underleverandører og utstyr som etter kjøpers samtykke holdes i beredskap for gjenopptakelse av arbeidet med Leveransen.

77. Uansett hva som ellers måtte være bestemt i disse betingelsene, kan enhver av partene heve Avtalen ved Skriftlig Meddelelse til den andre parten, dersom Avtalens oppfyllelse hindres i mer enn 6 måneder av en begivenhet som nevnt i punkt 75.

Tvister. Lovvalg

78. Tvister i anledning Avtalen og alt som har sammenheng med den, skal avgjøres ved voldgift i overensstemmelse med de lovregler om voldgift som gjelder i leverandørens land. Dersom tvistebeholdet, eksklusiv merverdiavgift, ikke overstiger EUR 50 000 eller tilsvarende beløp i Avtalens valuta, skal likevel tvisten avgjøres ved de alminnelige domstoler i leverandørens land.

79. Alle tvister som oppstår i anledning Avtalen, skal bedømmes etter loven i leverandørens land.

Alminnelige betingelser

for levering med montering av maskiner samt annet mekanisk, elektrisk og elektronisk utstyr i og mellom Danmark, Finland, Norge og Sverige.

Utgitt i 2019 av DI, Danmark, Teknologiateollisuus – Teknologiindustri, Finland, Norsk Industri, Norge, samt Teknikföretagen, Sverige.

Innledning

Overvåking av rettsutviklingen

Teknologiindustriens organisasjoner i de nordiske landene overvåker kontinuerlig industriens behov for nye alminnelige bestemmelser og for forandringer i eksisterende vilkår. Som et ledd i dette arbeidet har organisasjonene nå foretatt en revisjon av NLM-betingelsene, som har resultert i NLM 19.

Den nordiske teknologiindustriens organisasjoner, som representerer så vel leverandører som kjøpere av maskiner og annet mekanisk, elektrisk og elektronisk utstyr, mener med NLM 19 å ha fortsatt rekken av standardvilkår som på en rimelig og balansert måte fastlegger selgersidens og kjøpersidens rettigheter og plikter.

Hvorfor nye alminnelige betingelser?

Begrunnelsen for den gjennomførte revisjonen av NLM 10 har vært:

- erfaringer man har hatt med bestemmelsene
- innarbeidelse av tilsvarende bestemmelser fra NL 17
- språklige og terminologiske presiseringer og moderniseringer, samt forbedringer av bestemmelsenes systematikk
- å angi tydelig leverandørens ansvar ved krenking av immaterielle rettigheter
- å åpne for alminnelige domstoler ved tvister om mindre verdier.

Orgalime General Conditions SI 14

Orgalim (før 1. januar 2019 Orgalime) er teknologiindustriens europeiske samarbeidsorganisasjon. Orgalims juridiske komité, hvor samtlige nordiske organisasjoner for teknologiindustriens er representert, arbeider for en stor del med å ivareta den europeiske teknologiindustriens behov for standardavtaler, modellkontrakter, avtaleguider og rettsoversikter.

Orgalim utarbeidet i 1994 første gang alminnelige betingelser vedrørende levering og montering av mekanisk, elektrisk og tilhørende elektronisk utstyr (Orgalime SE 94). Disse samsvarte da i stor grad med NLM 94. Bestemmelsene avviker imidlertid i dag, som følge av revisjoner av begge, en god del fra hverandre. Men det foreligger likevel en gjensidig påvirkning mellom bestemmelsene, slik at slektskapet mellom dem fremdeles er tydelig.

Det er imidlertid også viktige forskjeller mellom betingelsene. Etter Orgalime SI 14 går risikoen for materiellet, dvs. leveransens fysiske bestanddeler, over på kjøperen allerede ved leveringen av dette, mens risikoovergangen etter NLM 19 først skjer ved overtakelsen av hele leveransen. Ved levering etter Orgalime SI 14 vil det eksakte tidspunktet for risikoovergangen for materiellet således bero på hvilken leveringsklausul partene har avtalt. Dersom partene ikke avtaler noe om dette, gjelder, ifølge Orgalime SI 14 punkt 30, leveringsklausulen FCA (Incoterms®).

Reglene om konvensjonalbot i NLM 19 er noe strengere mot leverandøren enn i Orgalime SI 14. Videre har kjøperen rett til et noe større prisavslag hvis leverandøren unnlater å utbedre mangler som han er ansvarlig for. Dersom leverandørens unnlattelse leder til heving av avtalen, har kjøperen etter NLM 19 rett til en noe høyere erstatning enn hva som følger av Orgalime SI 14.

En ytterligere viktig forskjell er at NLM 19 inneholder regler om leverandørens ansvar ved krenkelse av immaterielle rettigheter, hvilket overhode ikke er behandlet i Orgalime SI 14. I NLM 19 er det også regler om kjøperens rettighet til programvare som inngår i Leveransen. Tilsvarende regler foreligger ikke i Orgalime SI 14. Partene er i stedet henvist til å anvende tilleggsvilkårene SW 14 (General Conditions for Computer Software, supplement to Orgalime S 2012 & Orgalime SI 14).

Også tvisteløsningsbestemmelsene er forskjellige i Orgalime SI 14 og NLM 19. Orgalime SI 14 punkt 78 viser til voldgiftsbehandling etter det Internasjonale handelskammers regler, mens NLM 19 punkt 78 henviser til voldgiftsbehandling etter loven i leverandørens land. Dersom tvistebeløpet ikke overstiger EUR 50.000, eksklusive merverdiavgift, skal likevel tvisten avgjøres av de alminnelige domstoler i leverandørens land etter NLM 19.

Anvendelse av leveringsbetingelsene

Krav til tydelighet

Visse grunnleggende krav må være oppfylt for at alminnelige kontraktsbetingelser skal anses å utgjøre en del av partenes avtale. I rettspraksis kreves det blant annet at partene skal kjenne til og ha fått muligheten til å overveie de ulike vilkårene som skal gjelde for avtalen.

Det er derfor svært viktig at man har en fast rutine for hvordan avtaler skal inngås. Denne skal sikre at partene er innforstått med NLM 19 og at disse betingelsene utgjør en del av avtalen. Det er derfor en fordel å sende den andre parten et eksemplar av NLM 19 allerede når avtalen inngås, selv om disse betingelsene er meget utbredt innen industrien. Dersom partene kommuniserer via e-post, kan den parten som påberoper seg bestemmelsene, vedlegge dem i en fil eller alternativt gjøre dem tilgjengelige for den andre parten ved å ta inn i e-posten en direkte lenke til en nettside der bestemmelsene fremkommer. I realiteten handler det om at en part som vil at de alminnelige betingelsene skal gjelde i avtaleforholdet, må gjøre det mulig for den andre parten på et noenlunde enkelt vis å få tilgang til bestemmelsene. Noe krav om grundig gjennomgang av betingelsene mellom partene kan ikke oppstilles.

Det er i høyeste grad uheldig å la spørsmålet om hvilke leveringsbetingelser som skal gjelde for avtalen, være åpent og uklart. Ofte angis det i tilbudet at visse leveringsbetingelser skal gjelde, mens bestillingen henviser til andre betingelser. I en slik situasjon er det en risiko for at ingen av leveringsbetingelsene anses som avtalt. Denne uklare situasjonen må forebygges i forbindelse med inngåelsen av avtalen. Det skjer best ved at partene tar opp spørsmålet om anvendelige leveringsbetingelser til en konkret diskusjon og avklaring.

Kontraksformular

Det er for NLM 19, som for de tidligere utgavene av NLM-vilkårene, utarbeidet et tilpasset kontraksformular for å lette partenes kontraktshåndtering. Partene kan i formularet, som knytter seg direkte til ulike punkter i NLM 19, fylle inn nødvendige bestemmelser for å presisere eller endre pliktene. Det er i kontraksformularet for NLM 19 kun gjort mindre tilpasninger i forhold til tidligere versjoner.

Forskjellene mellom NLM 19 og NLM 10

Nedenfor beskrives de sentrale punktene der NLM 19 avviker fra de tidligere NLM 10.

I enkelte bestemmelser er det gjort språklige endringer først og fremst med det formål å forenkle og modernisere språket. Også disse angis i hovedsak nedenfor, såfremt de ikke er av rent redaksjonell karakter eller er ubetydelige.

Anvendelse

Punkt 1 andre setning innledes nå med «Eventuelle avvik» i stedet for tidligere «Avvik». Dette er gjort for å tydelig markere at avvik ikke forutsettes.

Definisjoner

I **punkt 2** er det i definisjonen av Programvare andre og tredje ledd endret slik at «opphavsrett» er endret til «rettighetene», slik at man ikke unødvendig begrenser omfanget av immaterialrettighetene til kun opphavsrett.

Dokumentasjon og informasjon

I **punktene 4 og 5** er «teknisk dokumentasjon og informasjon» vedrørende Leveransen endret til «dokumentasjon og informasjon». Det at ordet «teknisk» er fjernet innebærer – i alle fall teoretisk – at punktene 4 og 5 i NLM 19 omfatter mer dokumentasjon og informasjon enn tidligere. Hensikten bak endringen er likevel først og fremst å tilpasse vilkårene til gjengs språkbruk innen industrien.

I **punkt 4** andre ledd er siste setning, som generelt forbyr kopiering, strøket. I stedet er «kopiering» inntatt i den forutgående setningen, hvilket medfører at kopiering av mottatt dokumentasjon og informasjon er tillatt dersom det skjer innenfor formålet for overleveringen.

Hemmelighold

Hemmeligholdsbestemmelsene er i NLM 19 inntatt i punkt 6. I NLM 10 var de plassert i punkt 9.

Programvare

I **punkt 7** (NLM 10 punkt 6) er, som konsekvens av at definisjonen av Programvare er endret, ordet «opphavsrett» endret til «rettighetene».

Avslutningsvis i punkt 7 andre ledd er det lagt til en setning: «Kjøperen kan bare gjøre tilpasninger i underlisensierte program dersom dette er særskilt avtalt». Dette er gjort for å tydeliggjøre at slik rettighet ikke følger av NLM 19 uten særlig avtale.

Arbeidsforhold

I **punkt 11** (NLM 10 punkt 12) andre ledd er siste setning strøket av systematiske grunner ettersom reglene om betaling er gitt i punktene 23 til 27, der det framgår hvem av partene som skal betale kostnadene for kost og losji for leverandørens personell. En henvisning til disse reglene er i stedet inntatt som ny siste setning. I den andre setningen i samme ledd er det også foretatt en mindre språklig endring.

Forberedende arbeider

Avslutningsvis i **punkt 12** (NLM 10 punkt 13) første ledd er ordet «Materiellet» byttet ut med «Leveransen» ettersom det saklig sett er mer korrekt å si at tilslutninger skal gjøres mot Leveransen og ikke kun Materiellet

Punkt 14 (NLM 10 punkt 15) er revidert språklig for tydeligere å framheve betydningen av at kjøperens forberedende arbeider skal være avsluttet i så god tid at fundament og underlag kan bære Materiellet når det er klart for montering. Dersom det ikke er avtalt noe særlig tidspunkt, skal de forberedende arbeidene være avsluttet senest en uke før monteringsarbeidene skal påbegynnes. Også den siste setningen er endret noe for å tydeliggjøre innholdet.

Kjøperens forsinkelse m.v.

Punkt 21 (NLM 10 punkt 22) andre ledd er omformulert for å bli tydeligere. Innholdet er det samme som i NLM 10. Dersom kjøperen er forsinket med å utføre sine forpliktelser, skal han uansett betale den del av Kontraktssummen som ville forfalt til betaling om forsinkelsen ikke hadde funnet sted.

Betaling

Betalingsreglene i NLM 19 er forenklet både når det gjelder betaling av Kontraktssummen for Leveransen ved montering til fast pris og ved betaling for Materiellet ved montering etter regning. Det knyttes ikke lenger noen betaling til når kjøperen får «Skriftlig Meddelelse om at Materiellet er meldt leveringsklart fra fabrikk». Dette påvirker selvsagt den relative størrelsen på delbetalingene.

Etter **punkt 23.1**, som gjelder ved montering til fast pris, faktureres Kontraktssummen med 40% ved avtaleinngåelse, 50% når Materiellet har ankommet Monteringsstedet og gjenstående del ved overtakelse av Leveransen.

Ved montering etter regning skal, etter **punkt 23.2**, avtalt pris for Materiellet faktureres med 40% ved avtaleinngåelse og 60% når Materiellet er ankommet Monteringsstedet.

For øvrig er det foretatt noen språklige tilpasninger av betalingsreglene og en viss omstrukturering. Disse endringene har kun unntaksvis medført en endring i meningsinnholdet.

I **punkt 24** (NLM 10 punkt 25) første setning er ordet «debiteres» endret til «angis».

Punkt 24.5 er ny og angir at inndelingen i ordinær arbeidstid og overtid følger reglene i leverandørens land, så sant partene ikke har avtalt annet.

Punkt 24.7 er gjort tydeligere ved at leverandørens rett til vederlag for bruk av eget monteringsutstyr forutsetter at partene har avtalt dette.

I **punkt 24.8** er «i henhold til disse betingelser eller Avtalen for øvrig» strøket. Dette innebærer ingen endring i meningsinnholdet.

I **punkt 25** (NLM 10 punkt 26) er bestemmelsen om merverdiavgift strøket, ettersom det framgår allerede i definisjonen av Kontraktssummen i punkt 2 at merverdiavgift kommer i tillegg til den Kontraktssummen som angis for leveransen.

I **punkt 26** første ledd er det gitt en ny bestemmelse som gir leverandøren, i tillegg til forsinkelsesrente, rett til erstatning for inndrivingskostnader. I andre ledd utvides, sammenholdt med NLM 10, leverandørens rett til å innstille oppfyllelsen av Avtalen til også å gjelde inntil kjøperen stiller avtalte sikkerheter. Begge endringene i punkt 26 er tilpasninger til NL 17 og Orgalime SI 14.

Eiendomsforbehold

I **punkt 28** er ordene «etter relevant lovgivning» lagt til avslutningsvis. Hensikten med dette er å tydeliggjøre at det her ikke handler om lovvalget i punkt 79, men loven der Leveransen befinner seg. Ved dette tilsvarer bestemmelsen også tilsvarende regulering i Orgalime SI 14 og NL 17.

Leverandørens rett til kontroll

Leverandøren har rett til å kontrollere Leveransen på Monteringsstedet inntil denne overtas. I punkt 34 i NLM 19 er det tydeliggjort at det med arbeidstid menes kjøperens arbeidstid.

Overtakelsesprøve

Når et industrielt anlegg leveres etter NLM 19 eller Orgalime SI 14, skal det ved avslutning av montasjen gjennomgå en overtakelsesprøve dersom ikke annet er avtalt. Leverandøren skal gjennom denne vise at Leveransen er i tråd med Avtalen.

For at overtakelsesprøve skal kunne gjennomføres er det nødvendig at partene samarbeider. Kjøperen må f.eks. stille til rådighet både personell for å håndtere Leveransen og apparater, kraft og andre råvarer for at prøven skal kunne gjennomføres. Det bør også være til stede en representant for kjøperen under prøven.

Det forekommer i blant at kjøperen ikke oppfyller sine plikter som nevnt, hvilket kan bero på at han mener at Leveransen umulig vil kunne være i tråd med Avtalen, at han har angret seg, at han har økonomiske problemer eller at det av en annen grunn har skåret seg mellom partene.

Ettersom overtakelsen er av stor betydning fra et juridisk synspunkt, ikke minst når det gjelder spørsmålet om hvem av partene som har risikoen for Leveransen, er det viktig at leverandøren kan gjennomføre overtakelsen og at reglene rundt dette er tydelige. På dette punktet er det forskjell mellom den foregående versjonen av NLM-bestemmelsene – NLM 10 – og Orgalime SI 14. Når kjøperen ikke medvirker til gjennomføring av overtakelsesprøven, gir NLM 10 kjøperen en ny sjans der det skal fastsettes tid for ny overtakelsesprøve. Orgalime SI 14 har her en strengere regel. Dersom kjøperen ikke medvirker ved den første prøven, anses den likevel som gjennomført.

Det er i NLM 19 gjort en tilpasning til Orgalime SI 14, og man har sløyfet bestemmelsen om ny overtakelsesprøve i slikt tilfelle. Dessuten er nå inntatt at leverandøren selv bestemmer tidspunkt for prøven, men slik at hensynet til kjøperen skal ivaretas. Dette er også en tilpasning til Orgalime SI 14.

Punkt 39 i NLM 19 angir at leverandøren skriftlig skal underrette kjøperen når Leveransen er klar for overtakelse. Han skal da også angi dato for oppstart av overtakelsesprøven. Leverandøren skal ved valg av dato ta hensyn til at kjøperen må gis tilstrekkelig med tid til å forberede seg og ha mulighet for å være representert under prøven.

Dette er noe forskjellig fra den ordning som foreskrives i NLM 10 punkt 39 tredje ledd. Etter denne bestemmelsen skal leverandøren sette en rimelig frist for avholdelse av overtakelsesprøve, hvoretter partene skal avtale tidspunkt for den.

I **punkt 41** reguleres det tilfellet at kjøperen ikke oppfyller sine plikter i forkant av overtakelsesprøven eller på annet vis hindrer denne. Følgen av dette blir at tilfredsstillende overtakelsesprøve anses gjennomført på dato for prøvens oppstart slik den er beskrevet i leverandørens meddelelse etter punkt 39. Kjøperen får følgelig ikke slik annen sjans til gjennomføring av overtakelsesprøve som er beskrevet i NLM 10 punkt 41.

Overtakelse

Punkt 43 første ledd er blitt forenklet og angir at Leveransen anses overtatt når den er i den stand den skal ha etter Avtalen (samt at ett av vilkårene i a) eller b) er oppfylt). I NLM 10 ble det henvisning til den stand den etter Avtale skal være ved overtakelsen. Henvisningen til «ved overtakelsen» er imidlertid unødvendig ettersom det ikke er noe annet relevant tidspunkt for bedømmelsen av Leveransens stand.

Leveringstid. Forsinkelse

I **punkt 45** er ordet «dag» erstattet med «tidspunkt». Hensikten med dette er at bestemmelsene språklig skal fungere bedre dersom partene bestemmer overtakelsestidspunktet til eksempelvis et visst klokkeslett en bestemt dag i stedet for alene datoen.

Punkt 48 er omformulert og omstrukturert. Den eneste materielle endringen er at det ved angivelsen av de omstendighetene som gir rett til utsatt overtakelse, er tillagt «annet forhold kjøperen svarer for». Hensikten med dette tillegget er å dekke inn flere omstendigheter på kjøperens side som gir leverandøren rett til utsatt overtakelse. Det blir ved dette tydeligere at f.eks. handlinger hos en selvstendig medhjelper hos kjøperen kan gi leverandøren rett til utsatt overtakelse.

Det er inntatt en generell ansvarsbegrensning for begge parter med forbehold for grov uaktsomhet i punkt 74. Det er derfor ikke lenger noe særskilt forbehold for grov uaktsomhet i ansvarsbegrensningen ved leverandørens forsinkelse i punkt 51.

Ansvar for tingskade før overtakelsen

I **punkt 52** andre ledd er begrensningen av leverandørens ansvar for tingskade før overtakelse gjort tydeligere gjennom tillegget «eller noe». Dersom f.eks. en maskin som tilhører kjøperen, lekker olje og derved skader Leveransen, innebærer tillegget at det blir klart at skaden på Leveransen er kjøperens ansvar.

Ansvarsfraskrivelsen for indirekte tap i punkt 53 har, på grunn av den generelle ansvarsfraskrivelsen i punkt 74 (der det gjøres forbehold for grov uaktsomhet), ikke noen reservasjon for grov uaktsomhet.

Ansvar for mangler

Punkt 54 andre ledd er noe omformulert for å gjøre tydeligere leverandørens ansvar for skade.

En gammel og merkelig språkfeil er korrigert når det gjelder leverandørens ansvar for nye deler som i samband med reparasjon/avhjelp erstatter mangelfulle deler. Tidligere het det at leverandøren hadde samme ansvar for deler som var byttet ut, som for Leveransen for øvrig. En utbyttet del er rent språklig den delen som tas ut av Leveransen (til fordel for en fungerende del), hvilket åpenbart ikke blir riktig. I NLM 19 punkt 57 heter det derfor at leverandøren har «samme ansvar for erstatningsdeler og reparerte deler som for den opprinnelige Leveransen i ett år».

Leverandørens ansvar for såkalte tilkomstkostnader i forbindelse med avhjelp av mangler er utvidet og tilsvarer nå det som gjelder etter Orgalime SI 14 punkt 31. NLM 19 punkt 61 fastsetter nå følgende: «Kjøperen skal på egen kostnad sørge for at leverandøren får tilkomst til Leveransen og foreta inngrep i annet utstyr enn Leveransen i den grad det er nødvendig for å avhjelpe mangelen».

I NLM 10 og tidligere versjoner av NLM-bestemmelsene het det kun at: ”Dersom avhjelp av mangelen medfører inngrep i annet enn Leveransen, svarer kjøperen for arbeidet og kostnadene med dette”.

Etter tidligere versjoner av NLM-bestemmelsene ble det, dersom leverandøren ikke avhjalp en mangel det var reklamert over, ansett å gjelde en regel om at kjøperen måtte sette en siste frist for leverandøren til å oppfylle sine plikter før kjøperen kunne gå videre og kreve prisavslag eller avhjelpe mangelen selv på leverandørens kostnad eller – dersom mangelen var vesentlig – heve avtalen. Lengden på denne fristen var i de tidligere versjonene av NLM-bestemmelsene uregulert. I punkt 65 angis det nå, i likhet med NL 17 og Orgalime SI 14, at fristen skal være rimelig og minst en uke.

En svensk ankedomstol tolket i en dom fra 2016, som gjaldt en likelydende bestemmelse i NL 01, hevingsforutsetningene ved vesentlige mangler annerledes enn forfatterne til de kommentarutgavene som er utgitt til NLM 94, samt til NL 92, NL 01 og NL 09. Ankedomstolen anså at heving kunne skje umiddelbart dersom leverandøren ikke i tide avhjelper en vesentlig mangel som kjøperen har reklamert over. Etter dommen var det følgelig ikke nødvendig først å sette en frist.

For at det skal være helt klart at retten til heving forutsetter at kjøperen først setter en siste frist for avhjelp av mangelen, er punkt 65 omstrukturert og noe omformulert.

Bestemmelsene i NLM 10 punkt 57 om forlenget garanti på deler som repareres eller byttes ut som følge av mangel – ett år regnet fra reparasjons- eller utbyttingstidspunktet – kan teoretisk lede til at svært lange (evige) garantitider vil gjelde for deler som på grunn av gjentakende mangler innen garantitiden repareres eller byttes ut gang på gang.

Bestemmelsen i NLM 10 punkt 66 setter imidlertid en definitiv stopp for alt ansvar for mangler ved Leveransen to år etter overtakelse.

Dersom leverandøren derimot hadde gitt en to års garanti for Leveransen, kunne slik bestemmelse om forlenget garantitid komme i konflikt med den nevnte bestemmelsen i NLM 10. Ved at NLM 19 **punkt 66** i stedet knytter starttidspunktet for den maksimale ansvarsperioden til utløpet av den garantitiden som er avtalt for Leveransen – uansett lengden på denne – unngås denne konflikten. Leverandørens maksimale ansvarsperiode angis her til å være ett år fra avslutningen av den ansvarsperioden som angis i punkt 56 første setning, eller fra avslutningen av den ansvarstiden partene ellers måtte ha avtalt. Ettersom henvisningen i punkt 66 knytter seg spesifikt til første setning i punkt 56, vil ikke tidspunktet for det definitive opphøret påvirkes av om kjøperen anvender Leveransen mer intensivt enn hva som var avtalt (se punkt 56 andre setning). NLM 19 vil gjennom denne endringen tilsvare NL 17 og Orgalime SI 14.

Som følge av at en generell begrensning av partenes ansvar mot hverandre for blant annet indirekte tap er inntatt i punkt 74, er det ikke lengre noen uttrykkelig begrensning om dette i ansvarsbegrensningsregelen i punkt 67.

Krenkelse av immaterielle rettigheter

Reglene i NLM 10 om leverandørens ansvar for mangler er formulert slik at de rent formelt ikke utelukker immaterialrettslige mangler. En slik mangel kan f.eks. være at kjøperen hindres i å bruke den kjøpte Leveransen på grunn av at tredjemann har patent på Leveransen eller, mer sannsynlig, en del av denne.

Når man leser bestemmelsene i NLM 10 om leverandørens ansvar for mangler framstår det imidlertid ganske tydelig at de er forfattet primært med tanke på at Leveransen i fysisk forstand avviker fra det som er avtalt eller kjøperen har grunn til å forvente seg. Det framgår f.eks. av oppregningen i punkt 55 av omstendigheter/mangelårsaker som leverandøren ikke svarer for, slik som «uriktig anvendelse» eller «mangelfullt vedlikehold». De angitte måtene for avhjelp av en mangel utelukker imidlertid ikke helt en anvendelse på immaterialrettslige mangler. En krenkelse av immaterialrett kan tenkes å bli avhjulpet gjennom en omkonstruksjon av Leveransen, hvilket medfører et fysisk inngrep i samme.

Det har således ikke vært helt klart om mangelsreglene i NLM 10 omfatter mangler som består i at den solgte Leveransen forårsaker krenkelse av tredjemanns immaterialrett. Dersom det ikke er tilfelle, må partene i den

enkelte situasjonen legge til grunn bakgrunnsretten. Det kan lede til en uklar juridisk situasjon for partene, ettersom de nordisk kjøpslovene ikke uttrykkelig regulerer immaterialrettslige mangler. De inneholder riktignok regler om rettsmangler, men dette begrepet anses i utgangspunktet ikke å omfatte immaterialrettslige mangler.

For tydelig å definere leverandørens ansvar for immaterialrettslige mangler ble det inntatt et nytt avsnitt om dette i NL 17. Tilsvarende regler er nå inntatt også i NLM 19. De nye bestemmelsene innebærer at leverandøren har et objektivt ansvar for krenkelse av immaterielle rettigheter og at leverandøren er forpliktet til å holde kjøperen skadesløs for krenkelse av tredjemanns rettigheter. Han er uten begrensning forpliktet til å dekke det tap tredjemann lider, herunder indirekte tap, f.eks. som følge av tapt produksjon som følge av at kjøperen er rettslig forhindret fra å anvende Leveransen. Dette gjelder uavhengig av om avtalen heves eller ikke. Dette innebærer således en markant forskjell fra situasjonen ved faktiske mangler.

Etter **punkt 68** skal leverandøren, dersom ikke annet avtales, holde kjøperen skadesløs mot erstatningskrav fra tredjemann som følge av at Leveransen innebærer krenkelse av tredjemanns patent, opphavsrett eller annen immaterialrett. Leverandørens ansvar er imidlertid begrenset til krenkelse av immateriell rett som er beskyttet i Danmark, Finland, Norge eller Sverige, eller i annet land som partene måtte ha avtalt særskilt. Partene bør være klar over at det også kan være hensiktsmessig med et annet territorielt område for leverandørens ansvar.

Punkt 69 angir en begrensning for leverandørens ansvar for krenkelse dersom leveransen anvendes i et annet land enn det som følger av punkt 68, på en måte som avviker fra det som var avtalt eller som leverandøren ikke burde ha forutsett, eller at Leveransen anvendes sammen med utstyr eller programvare som ikke er levert av leverandøren, eller at kjøperen har gjort endringer i Leveransen. Videre svarer ikke leverandøren for krenkelse i immaterielle rettigheter som utelukkende er en følge av utforming eller konstruksjon av Leveransen som er foreskrevet eller spesifisert av kjøperen.

Punkt 70 inneholder selve ansvarsregelen og foreskriver at leverandøren skal erstatte kjøperen erstatning som han blir pålagt å betale ved rettskraftig dom eller gjennom forlik som leverandøren har godkjent. Leverandørens ansvar forutsetter at kjøperen uten ugrunnet opphold skriftlig varsler han om mottatt krav og at leverandøren får anledning til å bestemme hvordan kravet skal imøtegås.

Punkt 71 beskriver hvordan leverandøren skal løse problemet for kjøperen ved at han er forhindret fra å anvende Leveransen som følge av at dette vil innebære en krenkelse av immaterialrett. Dette kan enten skje ved at leverandøren sikrer kjøperen en rett til å bruke Leveransen ved å skaffe en lisens fra rettighetshaveren eller at leverandøren endrer Leveransen eller erstatter den med en annen slik at det ikke lenger foreligger noen krenkelse.

Det framgår av punkt 71 andre ledd at leverandøren har tilsvarende forpliktelse dersom kjøperen skriftlig varsler han om at det foreligger en krenkelse av immaterialrett, men uten at tredjemann har fremmet krav mot kjøperen.

For det tilfelle at leverandøren ikke oppfyller sine plikter etter punkt 71, bestemmer **punkt 72** at kjøperen skriftlig kan gi leverandøren en siste, rimelig, frist til å oppfylle pliktene. Denne fristen skal ikke være kortere enn én uke. Dersom ikke leverandøren har oppfylt pliktene innen denne fristen, kan kjøperen foreta retting på leverandørens kostnad. Dette kan

skje ved at kjøperen enten sikrer seg en rett til å bruke Leveransen eller endrer Leveransen – alternativt erstatter den eller den aktuelle delen – slik at Leveransen ikke lengre innebærer en krenkelse. Dersom krenkelsen medfører vesentlig ulempe for kjøperen, kan han heve avtalen, hvilket også gjelder i det tilfellet at ulempen er vesentlig etter at kjøperen på leverandørens kostnad har gjennomført tiltak for å forsøke å løse krenkelsen.

Ansvar for tingskade forvoldt av Leveransen etter overtakelsen

Endringene i NLM 19 **punkt 73** innebærer at ansvaret for tingskade forårsaket av Leveransen er blitt tilsvarende det som gjelder etter Orgalime SI 14.

Foruten denne harmoniseringen med Orgalime SI 14 er endringen gjort for at forsikringsbransjen i Danmark skal kunne akseptere den innbyrdes ansvarsfordelingen mellom kjøperen og leverandøren i NLM 19 hva gjelder tingskade forårsaket av Leveransen. Dette har ikke vært tilfelle med NLM 02 og NLM 10, hvilket har medført at man i Danmark i stedet har anvendt NLM 94.

Generell ansvarsbegrensning

Innføringen av en generell ansvarsbegrensning for indirekte tap i **punkt 74** er ledd i en tilpasning til Orgalime SI 14. I tillegg må bestemmelsen ses på bakgrunn av den gjennomførte justeringen av reglene om tingskade forårsaket av Leveransen.

For at ikke hemmeligholdsbestemmelsene i punkt 6 i praksis skal bli mer eller mindre usanksjonerte er det i punkt 74 andre ledd gjort et uttrykkelig unntak for disse forpliktelsene og tilsvarende for immaterialrettskrenkelser etter punktene 68 – 72.

Tvister. Lovvalg

Tvisteløsningsbestemmelsen i **punkt 78** bestemmer at man i mindre tvister mellom kjøper og leverandør skal nytte de alminnelige domstoler. Bestemmelsen er derfor gjort todelt. Tvister der det omtvistede beløpet ikke overstiger EUR 50 000 skal behandles av de alminnelige domstoler i leverandørens land. Øvrige tvister skal, som tidligere, avgjøres gjennom voldgift etter de lovreglene som gjelder for voldgiftsbehandling i leverandørens land.

Man har ansett at en bestemmelse som foreskriver at de alminnelige domstoler er obligatorisk ved tvister som gjelder mindre verdier er mer hensiktsmessig enn en regel som under visse forutsetninger gir partene valgfrihet mellom domstols- og voldgiftsbehandling.

Det er et viktig hensyn bak endringen av tvisteløsningsreglene at en part i realiteten ikke skal bli rettsløs ved tvister som gjelder mindre beløp. Risikoen for høye sakskostnader, som ofte er forbundet med voldgiftsbehandling, kan ha betydelig innvirkning på en parts vilje og mulighet til å prøve sin sak rettslig.

En dom innen det privatrettslige området, slik som avtale-, kjøps- og erstatningsrett, som avsies av en domstol i Danmark, Finland, Norge eller Sverige, kan fullbyrdes av namsmyndigheten i alle de nevnte landene selv om dette ikke er domstollandet.